

THIS IS BOZ AR

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN / EUROPEES HUIS VOOR CULTUUR / BRUSSEL

”

50 JAAR CULTUREEL PROTEST WAS NIET ENKEL EEN JAARTHEMA. DE REFLECTIE SPOORDE OOK AAN OM EEN INTERN VERANDERINGSPROCES OP DE RAILS TE ZETTEN.

PAUL DUJARDIN - CEO & ARTISTIC DIRECTOR, RECHTS IN BEELD

THE ART OF TRANSFORMATION

Mei '68 liet het Paleis voor Schone Kunsten niet onberoerd. Het gebeurt niet zo vaak dat een sociale revolutie zich in je eigen huis afspeelt. Daar kun je maar beter wat van op steken. Op 28 mei 1968 kwamen kunstenaars en schrijvers in een Brussels café samen. Ze wilden zich solidair verklaren met de studentenopstand aan de Université Libre de Bruxelles (ULB). Het gezelschap besloot om, diezelfde avond nog, het Paleis voor Schone Kunsten te gaan bezetten. Een echt plan lag niet op de cafétafel. Diezelfde nacht nog hingen de kunstenaars in de centrale hal hun spandoeken op: 'Neen aan de klassencultuur', 'Contestatie van de cultuurpolitiek van het land', luidden de leuzen.

Marcel Broodthaers wierp zich die eerste dagen op als voorzitter van de 'vrije vergadering'. Hij bemiddelde met de voorzitter en de directeur-generaal, onze voorgangers dus. Op 7 juni trok hij zich in een open brief aan zijn kunstbroeders- en zusters terug. 'Ik neem mijn persoonlijke houding weer aan', schreef hij. 'Ik schrik terug voor het anonieme'. Na maanden van discussies in verschillende werkgroepen riepen de culturele werkers na de zomervakantie op om een 'Centrum voor informatie, reflectie en culturele actie' op te richten. Dat centrum werd... de hall zelf. Het Paleis voor Schone Kunsten liet de hall inrichten als een plek voor experiment, participatie en discussie. De happeningcultuur waai- de het statige art deco-gebouw van Victor Horta binnen.

De eisen van toen klinken bijzonder actueel. Eén: meer en een bredere participatie. Twee: het stimuleren van nieuwsgierigheid, onderzoek en een kritische omgang met informatie. Drie: een sterkere integratie van disciplines en meer wisselwerking tussen cultuur en andere sectoren. Allemaal werkpunten die hoog staan aangeschreven in de missie en de werking van BOZAR. In onze geactualiseerde missie willen we van dit huis nog meer een plek van verandering maken. Niet alleen een

plek die ruimte biedt aan de Fine Arts maar nog meer aan de Art of Change. Kunstenaars zijn barometers en ware meesters in creativiteit. Een kunstenhuis draagt actief bij aan verandering, samen en in dialoog met de brede burgermaatschappij: kunstenaars, studenten, wetenschappers, beleidsmakers, diplomaten, ondernemers, ... Kortom, jullie!

In 2018 greep BOZAR de contestatie van '68 aan om het eigen huis en de eigen tijd onder loep te nemen, en om zo met open vizier vooruit te kijken. Hoe kunnen we van het cultuurinstituut BOZAR een ontmoetingsplek maken voor de vele bewoners en bezoekers in deze superdiverse stad? Er gaat haast geen dag voorbij of er wordt in Brussel betoogd. Hoe kunnen we de grote transformaties die mensen vandaag beroeren mee aanpakken: de impact van migratie, verstedelijking, ongelijkheid, welzijn, klimaatverandering, Artificiële Intelligentie. Hoe vanuit cultuur een antwoord bieden op de vele identiteitsvraagstukken (dekolonisatie, gender, ...)? Wat is de culturele bijdrage aan het BNG, het Bruto Nationaal Geluk? Welke verhalen willen we in dit huis collectief vertellen? 50 jaar Cultureel protest was niet enkel een jaarthema. De reflectie spoorde ook aan om een intern veranderingsproces op de rails te zetten, met een duurzame werking rond thema's als welzijn, gender, klimaat en culturele diplomatie.

In dit jaarverslag presenteren we de tussentijdse resultaten van de transformatie op het vlak van de vijf P's die onze NV in beweging houden: het Programma, het Publiek, onze Partners, ons Personeel en de P waar het zich allemaal afspeelt: het Paleis voor Schone Kunsten.

ÉTIENNE DAVIGNON

Voorzitter van de Raad van bestuur

PAUL DUJARDIN

CEO & Artistic Director

DE MISSIE VAN BOZAR

Als oudste en grootste kunstenhuis van België wil het Paleis voor Schone Kunsten model staan voor het Europese cultuurhuis van de 21ste eeuw.

Het overkoepelende culturele project BOZAR combineert de werking van een dynamisch concert- en tentoonstellingshuis met een ondersteunende multidisciplinaire werking, reflectie en onderzoek op de raakvlakken tussen kunst en samenleving.

In alle projecten plaatst BOZAR de wisselwerking tussen een divers publiek, cultureel erfgoed en de verbeeldingskracht van kunstenaars centraal. Vanuit deze artistieke kernopdracht werpt BOZAR zich op als een actieve bemiddelaar voor cultuur-maatschappelijke verandering en sociale inclusie.

BEYOND KLIMT

NEW HORIZONS IN CENTRAL EUROPE, 1914-1938

**BELGIAN NATIONAL
ORCHESTRA**

& HUNGARIAN RADIO CHOIR
BOZAR MUSIC & KLARAFESTIVAL

HOPE FOR THE FUTURE

NEXT GENERATION, PLEASE!

Next Generation, Please! wil jongeren in aanraking brengen met maatschappelijke realiteiten. We willen hen doen inzien dat ze een stem hebben in een democratie waarin participatie van jonge, bewuste burgers steeds groter wordt. We nodigen hen uit te filosoferen, kritisch na te denken, meningen en ideeën te formuleren en ze creatief te vertalen naar werk voor een multimediale voorstelling, samen met de begeleidende kunstenaars, politici en intellectuelen.

In 2018 sloegen 215 jongeren van 12 scholen en verenigingen de handen in elkaar met 22 artiesten en 20 politici om aan een gemeenschappelijk oeuvre te werken. Herman van Rompuy, Kathleen van Brempt, Professor Hendrik Vos en de artiesten Vincent Glowinski, Mauro Pawlowski passeerden allen de revue als deelnemende politici, artiesten en peters.

HOUSE OF CHANGE

”

**WE KUNNEN BRUGGEN BOUWEN, HET GESPREK
BLIJVEN VOEREN, DIALOOG STIMULEREN EN
ONZE CREATIVITEIT GEBRUIKEN OM DE WERELD
VAN MORGEN MEE VORM TE GEVEN**

PAUL DUJARDIN - CEO & ARTISTIC DIRECTOR

**COCREATIE, COPRODUCTIE EN COFINANCIERING ZIJN ESSENTIEEL
VOOR DE TOEKOMST VAN DIT HUIS.**

BOZAR IS EEN multidisciplinair huis waarin alle kunstvormen - van muziek, tentoonstellingen, beeldende kunst en film tot architectuur, podiumkunsten en literatuur - aan bod komen. Daarnaast is er ruimte voor debat en voor onderzoek. Kruisbestuivingen tussen andere maatschappelijke sectoren zoals de wetenschappen, de economische wereld, het onderwijs en de politiek zorgen voor een verdieping van de programmatie. Die aanpak zorgt er ook voor dat kunstenaars een meer centrale plek krijgen in de maatschappij. Het publiek van BOZAR is ook diverser geworden, net zoals de wereld zelf. Twee jaar geleden heeft BOZAR een aantal grote thematische lijnen uitgewerkt. Centraal thema is de Europese culturele ruimte, maar daarnaast worden ook de relaties met naburige regio's en andere continenten belicht, ook de (Brusselse) stedelijkheid, de zorg voor cultureel erfgoed en de band tussen kunst en wetenschap komen aan bod. Elk seizoen is er ook een seizoensthema: in 2017 was dat 'avant-garde', in 2018 is dat 'revolutie en verzet'. Die nieuwe thematische aanpak heeft voor heel wat veranderingen gezorgd in de manier waarop BOZAR programmeert. Zo wordt er vaak veel korter op de bal gespeeld, worden producties opgezet met externe niet-culturele partners: overheden, instellingen, organisaties, think tanks of geëngageerde burgers.

Die samenwerkingsverbanden genereren ook heel wat bijkomende middelen die opnieuw kunnen worden geïnvesteerd in artistieke projecten. Cocreatie, coproductie en cofinanciering zijn essentieel voor de toekomst van dit huis. Deze fundamentele transitie treedt in een

finaal stadium en moet eind 2019 afgerond zijn. Wie zich wil profileren als een Europees kunstenhuis, moet zich ook inschrijven in de waarden waarop de Europese Unie is gebouwd. Die zitten vervat in de EU-verdragen en het EU-Handvest van de Grondrechten. Respect voor de menselijke waardigheid, mensenrechten, vrijheid, democratie, gelijkheid en de rechtsstaat lijken vanzelfsprekende waarden. Dat geldt ook voor het streven naar sociale rechtvaardigheid, tolerantie, pluralisme en het verbod op discriminatie. We kunnen echter niet blind zijn voor de bedreigingen voor deze waarden die zich steeds meer manifesteren. Wat sinds het begin van de Europese eenmaking vanzelfsprekend leek, is dat anno 2018 niet langer voor iedereen. De politieke, economische en religieuze krachten die onze voorheen gedeelde waarden, en vooral het universele karakter ervan, in vraag stellen, worden alsmaar sterker. Ook in Europa zelf. Een Europees kunstenhuis kan geen wetten goedkeuren of soldaten uitschieten om de Europese waarden metterdaad te verdedigen. Maar we kunnen wel bruggen bouwen, het gesprek blijven voeren, dialoog stimuleren en onze creativiteit gebruiken om de wereld van morgen mee vorm te geven. En we kunnen schoonheid en troost brengen of verwondering en pit. En in hoogste nood kunnen we ook een streep in het zand trekken. Kunst en cultuur zijn geen randfenomenen, geen 'tijdverdrijf voor fijne luiden', ze zijn het vertrek- en eindpunt van onze dromen, van ons denken en handelen. BOZAR wil als Europees cultuurhuis uitgroeien tot een stimulerende agora voor deze boeiende, spannende en soms beangstigende ontwikkelingen.

SOME BULGARIANS

I was recently invited by a prominent European art institution to reflect on a political issue, something which I have never done before, and to make a point dedicated to my homeland Bulgaria on 10th November of the Council of the European Union, scheduled for the first half of 2018 after the Estonian presidency and before Hungary one. I was invited to my Bulgaria which I deeply love, but which is arguably the poorest and most corrupt of all the 28 European member states.

Without much hesitation, I decided to ask only one question to six of the most creative Bulgarians (in my opinion). Some of them I have known for many years, others I met in person because of this project but all of them already had a place in my mind and heart because of what they have written, performed, sung, animated, staged and created not only in Bulgaria but all over the world. They all agreed to respond in front of a camera and I am deeply grateful to Georgi Gospodinov, Ivo Dimchev, Ruth Kolarova, Tania Ushver, Javor Gachev and Iara Bobrova that their answers gave me six more reasons to write this very text from Sofia and not from somewhere in exile.

...is the question, which is not really relevant to any other EU country's citizens:

Why do you live in Bulgaria (or go back there from time to time)?

NEDKO SOLAKOV

SOME BULGARIANS

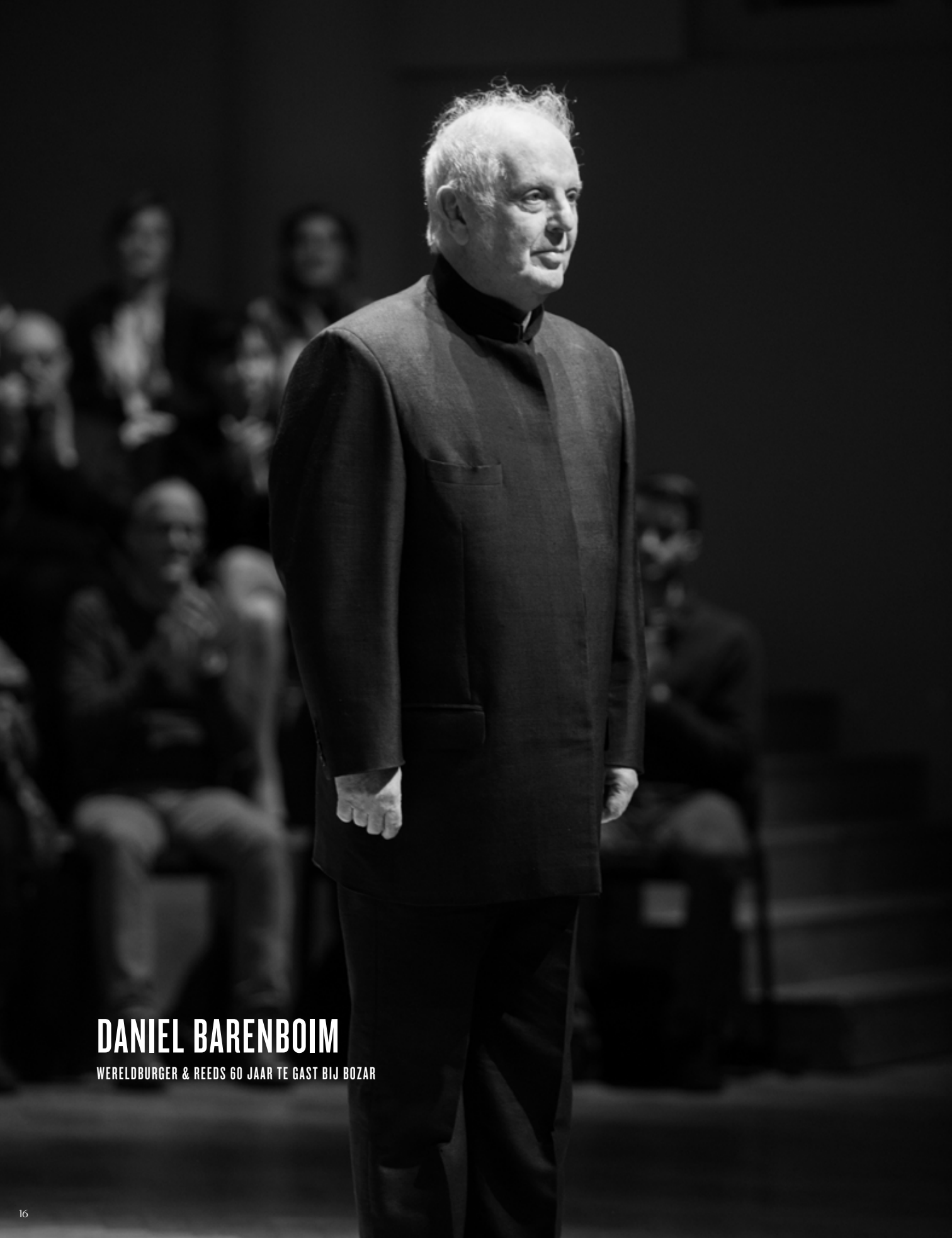
HUIS VAN CREATIE

BOZAR is geen klassiek museum of louter een presentatieplek. Het is een huis voor de levende kunsten, een plek voor creatie. Vanuit diverse invalshoeken stimuleren we nieuw werken die de dialoog aangaan met de architectuur en onze werking. Kunstenaars vormen altijd de motor. Geregeld verandert het Paleis voor Schone Kunsten in een tijdelijk atelier of repetitieruimte, en gaan kunstenaars ter plekke aan de slag. Zo komen er in onze centrale hal, vestibule en expo-zalen heel wat kunstwerken tot stand, tijdelijk maar ook (semi)permanent. Performances en schrijfpodochten haken in op het culturele erfgoed en intensifiëren de beleving. Nieuwe ontwikkelingen krijgen een extra impuls vanuit ons BOZAR LAB, een permanente plek en werking op het raakvlak tussen de kunsten, wetenschappen en technologie.

”

HET MUSEUM WAS EEN ZEER BELANGRIJKE PLAATS IN MIJN ARTISTIEKE ONTWIKKELING. VOOR MIJ IS HET EEN SPIRITUELE PLAATS, WAARIN VORMEN EEN GEEST HEBBEN.

ROMEO CASTELLUCCI

DANIEL BARENBOIM

WERELDBURGER & REEDS 60 JAAR TE GAST BIJ BOZAR

HOUSTON SYMPHONY ORCHESTRA

BOZAR MUSIC & KLARAFESTIVAL

CONCRETE LIJNEN EN PROJECTEN DIE DE MISSIE VERDUIDELIJKEN

ERFGOED

2018 was het Europees jaar van het cultureel erfgoed. BOZAR maakt elk exposeizoen werk van museale tentoonstellingen die de verbeelding prikkelen. Dat doen we samen met de beste musea uit binnen- en buitenland. Spanish Still Life vertelde het verhaal van vier eeuwen Spaanse stillevens. De sublieme schilderijen van o.a. Zurbarán, Velázquez en Goya dompelden onze zalen in een sfeer van contemplatie en verstilling. Samen met onze buur, de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, nodigden we bezoekers uit tot een herontdekking van formaat: Theodoor van Loon, Caravaggio tussen Rome en Brussel. Barokke kunst blijft inspireren. Dat bleek uit de installaties van de muzikant-kunstenaar Joris Van de Moortel, die inspeelde op overdaad, en de Italiaanse theatermaker Romeo Castellucci, die zich liet inspireren door barokke plooien die zowel verhullen als onthullen. BOZAR: een huis voor cultureel erfgoed én creatie.

THE SOUND OF CHANGE

Muziek overstijgt talen, grenzen, en in het geval van BOZAR ook muren. Tussen de disciplines en letterlijk extra muros, zoals de concerten Utopia op locatie in de basiliek van Scherpenheuvel, te midden van de werken van Theodoor van Loon tijdens zijn retrospectieve. Tussen gemeenschappen en generaties met het Congolese project Rumba Lumumba. Tussen de straat en BOZAR met de bonkende samenwerking Nuits sonores. Drempels neerhalen ook met de uitzonderlijke samenwerking met wereldster Wynton Marsalis, die zondag voor een uitverkochte zaal speelt en maandag voor Brusselse scholieren. In de Grote Zaal Henry Le Boëuf, waarvan de parterre nu ook fysiek getransformeerd kan worden tot stoelenvrije dansvloer. Altijd luisteren, altijd veranderen.

VALERY GERGIEV
CLASSICAL MUSIC

FERNAND LÉGER
SCHOONHEID ALOM

50 JAAR CULTUREEL PROTEST

Mei '68 blijft een cultureel ijkpunt, een symbool voor bevrijding en het verzet tegen vastgeroeste machtsstructuren. 50 jaar geleden bezetten kunstenaars de hall van het Paleis voor Schone Kunsten. De contestatie van toen is voor BOZAR geen reden voor nostalgie. We maken de balans op van het wereldwijde verzet in de sixties en blikken vooruit. Welke vormen van cultureel protest maken vandaag het verschil? Hoe kan het cultuurinstituut BOZAR zich nog meer openstellen voor de stad en de burgermaatschappij van vandaag? En welke rol nemen kunstenaars op?

AGORA EN DE BEZETTING VAN BOZAR

Vijftig jaar geleden werd het Paleis voor Schone Kunsten bezet door kunstenaars en studenten. Tussen 28 mei en 8 juni 2018 deed Agora, het internationale debatplatform van BOZAR dit nog eens over. Debatten, lezingen, een gaarkeuken, volksvergaderingen dompelden het huis om in de sfeer van toen. Hoogtepunt was een boksgala in de Hortahal. Daarmee wilde BOZAR zich solidair tonen met de boksscholen in Brussel die vaak het slachtoffer worden van politierazzia's tegen illegalen. Een unieke gebeurtenis.

BOZAR AGORA organiseerde vorig jaar maar liefst 69 evenementen. Van kleine salons tot grote conferenties. Een van de hoogtepunten was opnieuw Difference Day op 3 mei. Daar werd de eretitel voor de vrijheid van meningsuiting postuum toegekend aan de vermoorde Maltese onderzoeksjournaliste Daphne Caruana Galizia.

OPENING UMOB

IN HARTJE BRUSSEL

BOZAR TREKT DE STAD NIET ALLEEN DE MUREN VAN HET PALEIS BINNEN, MAAR DANST, MUSICEERT, EN DISCUSSIEERT OOK STEEDS NADRIJKELIJKER IN DE STRATEN EN PLEINEN.

BOZAR WOONT IN BRUSSEL

BOZAR woont in Brussel. De superdiverse metropool. De hoofdstad van België en Europa. De plaats waar de gemeenschappen van het land - de oude en de nieuwe - samen bouwen aan een toekomst. Waar nieuwkomers aankomen, dromend van een nieuwe toekomst.

Het besef dat steden het best geschikt zijn om de uitdagingen van de mensheid aan te gaan, wint veld. BOZAR is dan ook dé plek bij uitstek om die stedelijkheid te exploreren, te celebreren en te verdiepen. Kritisch, maar met een onwrikbaar vertrouwen in de veerkracht van Brussel.

Dat doen we uiteraard met een artistieke programmatie in ons iconische gebouw maar ook elders in de stad. We organiseren festivals voor de verschillende gemeenschappen die hier wortel hebben geschoten. En we doen dat altijd in samenwerking met lokale partners.

BRUSSEL MAAKT INTEGRAAL DEEL UIT VAN ONS PROGRAMMA:

- United Music of Brussels, een gezamenlijk programma met het Belgian National Orchestra en de Munt op diverse locaties in de stad.
- BOZAR Occupied: 50 Years of Cultural Protest
- Brussels City Campus (VUB, ULB, BOZAR) in de Ravensteingalerij
- Agora Urban Master Classes met de Brussels Academy
- Cities4Europe. De lancering van een platform voor lokale initiatieven rond stedelijkheid van Eurocities, het netwerk van Europese steden.
- Balkan Trafik
- Afropolitan
- Moussem Cities - Damascus
- Singing Brussels
- Next Generation, Please!

FOCUS

Een boksgala bij BOZAR? Waarom niet? Cultuur is niet altijd een vreedzame, stille golf. Ze kan ook de nodige ruimte scheppen voor ontvoogding, waar conflicten met artistieke uitdrukkingen worden beslecht. Het engagement van de kunstenaar zit geworteld in het DNA van het Paleis voor Schone Kunsten. Het krijgt gestalte in de boksring en ondersteunt het thema van BOZAR Occupied - 50 Years of Cultural Protest.

Boksclubs worden door beleidsmakers wel vaker geprezen om hun bijdrage tot de sociaal-culturele inclusie. Toch zijn ze vaak het slachtoffer van politie-invallen. Ondanks hun problemen zetten de boksclubs door. Als ode aan de Brussels Boxing Academy (BBA) en andere boksclubs schenken we hen een tribune en ring. Zo openen we de deuren voor een buitengewoon breed publiek: bokscers van alle leeftijden, geslachten, sociale achtergronden en etnische origines.

Daarnaast mocht de prestigieuze Hortahal ook ooit het werk Boxkampf für die direkte Demokratie van Joseph Beuys verwelkomen dankzij Jan Hoet, zelf een fervent boksliefhebber in zijn tijd. Op 12 juni van 17 tot 22 uur had de bokshandschoen het voor het zeggen. Amateurs en professionals volgden elkaar op in een bezielde, maar gemoedelijke sfeer. Ze konden zich te goed doen aan een ritueel maal tijdens de ramadan: de iftar.

DIRK BRAECKMAN

CULTURELE & SOCIALE VERANTWOORDELIJKHEID

ALS INTERNATIONAAL CULTUURHUIS wenst het PSK haar bijdrage te leveren aan de participatieve burgerdemocratie en de sociale cohesie. Een culturele instelling, bij uitstek in een multiculturele metropool als Brussel: tweede meest diverse stad ter wereld, bepaalt mee de context waarop burgers en het beleid met diversiteit omgaan. Een betere kennis van culturele verschillen en gelijkenissen verandert de blik op ‘de ander’. Het PSK zet in op een inclusieve aanpak en het aanwakkeren van betrokkenheid en dit op niveau van het Programma, het Publiek, onze Partners en ons Personeel. In 2018 werden 2 impactstudies uitgevoerd door Universiteit Gent en het bureau Meaningful Impact. Twee projecten werden onder de loep genomen: Cantania, een project dat zang als vector voor integratie, sociale cohesie en interculturele dialoog inzet, en Next Generation Please! waarmee BOZAR jongeren aanmoedigt om zich als bewuste, mondige en creatieve burgers te ontwikkelen in een Europa waar hun ideeën tellen en waarin ze meeschrijven aan een nieuw Europees verhaal.

Twee verschillende projecten maar met gelijkaardige resultaten: een positief effect op de groepscohesie, en algemeen welzijn, verbetering van concentratie, ontwikkeling van belangrijke skills zoals kritisch denken, werken in teamverband, bevordering van meningsuiting en respectvol debatteren, om er maar enkele te vernoemen. BOZAR als cultureel project is een maatschappelijk project: een samenlevingsproject dat sociaal-maatschappelijke thema's een natuurlijke plaats geeft. In onze visie is cultuur een voedend bestanddeel voor het maatschappelijke weefsel en een krachtige ‘tool’ in de strijd tegen onverdraagzaamheid en onverschilligheid.

AUDIENCE ENGAGEMENT BOZAR engageert zich t.o.v. het publiek, en stelt tal van middelen ter beschikking voor het verruimen en verdiepen van zijn/haar bezoek aan BOZAR. Dit gaat over programmabrochures, zaalteksten, bezoekersgidsen, ontmoetingen met kunstenaars tot interviews en online content.

Aansluitend en complementair, ontwikkelt het departement Audience Engagement omkadering voor een breed publiek en individuele bezoekers, groepen en verenigingen: rondleidingen, inleidingen en ontmoetingen. Een tweede belangrijke aspect van de werking richt zich tot specifieke doelgroepen; onderwijs, kinderen en families, specifieke projecten in het kader van toegankelijkheid.

In een derde pijler hebben we aandacht voor participatieprojecten, waarvan deze 3 prachtige voorbeelden zijn die ‘zang’ gebruiken als vector voor integratie, sociale cohesie en interculturele dialoog:

SINGING BRUSSELS Heel Brussel laten zingen. Dat is de opzet van het Singing Brussels Celebration Weekend. Het Weekend is intussen een vaste waarde in de agenda van elke liefhebber van koormuziek en positieve vibes. Een dertigtal koren – zowel professionals als amateurs – trakteerden de bezoekers op een onvergetelijke namiddag in het teken van verandering, aansluitend op de thematiek van ‘The Sound of Change’ en ‘BOZAR Occupied’. Bezoekers kregen bovendien de kans uit volle borst mee te zingen tijdens een reeks vrij toegankelijke zangworkshops. Het interactief concert o.l.v. Paul Smith en in samenwerking met het vocaal ensemble VOCES8 was een waardige afsluiter van het weekend.

CAMPUS SAINT-JEAN Campus Saint-Jean is een secundaire school die nieuwkomers onthaalt (type Daspa). Gedurende 140 uren (van september 2017 tot mei 2018) namen 50 leerlingen deel aan workshop zang in hun klas, in het kader van het taalbeleid. De jongeren schreven een eigen tekst op het lied Dommage van het Franse rappersduo Bigflo & Oli. Dit lied werd door hen ingezongen in de studio, en weerklinkt voortaan als schoolbel op hun school. Twee toonmomenten werden ingericht: op de opendeurdag van hun school (28/04/18) en tijdens het Singing Brussels Celebration Event, op zondag 6 mei 2018. BOZAR ontving de leerlingen van Campus Saint-Jean voor het project Musica Maestro o.l.v. Dirk Brossé (14/05/18) en voor twee workshops ingericht in het kader van hun talentendag (zang et ritme, 08/10/18). Zo wordt de onderlinge band tussen BOZAR en de school verder versterkt.

CANTANIA Cantania is een participatief zangproject voor kinderen uit de tweede en derde graad van de lagere school. Het is de bedoeling om zingen weer duurzaam in de klas te verankeren en na het project te blijven zingen. Met zingen stimuleer je de eigenwaarde van je leerlingen en bevorder je het samenhorigheidsgevoel. Binnen Cantania staat elk jaar een (in opdracht van het project) gecomponeerd vocaal werk (cantate) centraal dat in schoolverband aan de kinderen wordt aangeleerd onder leiding van de leerkrachten. De leerkrachten krijgen hiervoor de nodige tools aangereikt tijdens 4 vormingsdagen. 1 x per jaar komen alle deelnemende scholen samen in BOZAR om dit werk te zingen onder begeleiding van professionele muzikanten van het Belgian National Orchestra: 2 slotconcerten worden ingericht tijdens het Singing Brussels Celebration Weekend.

AUDIENCE ENGAGEMENT

CANTANIA

”

SOMS ZIJN KINDEREN NIET ZO STERK IN REKENEN OF TAAL MAAR KUNNEN ZE ERG MOOI ZINGEN OF DOEN ZE HUN BEST TIJDENS DE ZANGLESSEN. WANNEER ZE HIERVOOR GEPREZEN WORDEN, ERVAREN ZE ZO HET SUCCES DAT VOOR ANDERE LEERLINGEN SOMS VANZELF-SPREKEND LIJKT. DIT VERHOOGT HUN WELZIJN OP SCHOOL.

LEERKRACHT LAGER ONDERWIJS

HET EUROPESE MODEL

IN 2018 zette BOZAR meer dan ooit zijn schouders onder het Europese project. Het cultuurhuis wees de weg naar een sterk culturele en inclusieve invulling van Europa, zowel binnen als buiten de grenzen van ons continent.

Het werd een jaar vol herdenkingen, vooral van historische gebeurtenissen in 1918 en 1968, met, bij voorbeeld, het multidisciplinaire programma '1918 European Dreams of Modernity' dat herinnerde het Europese publiek eraan waarom het ontstaan van nieuwe Centraal- en Oost-Europese staten in 1918 het verlangen naar moderniteit van het hele continent weerspiegelde.

Ook de culturele programma's die werden opgezet in de marge van het Bulgaarse en Oostenrijkse voorzitterschap van de Europese Unie zetten op hun beurt de zoektocht naar moderniteit in de verf, van de 19e eeuw tot vandaag. Met de stemmen van Bulgaarse artiesten die weerklonken in de installatie van kunstenaar Nedko Solakov - met de tentoonstelling Beyond Klimt. New Horizons in Central Europe 1914-1938 - toonde BOZAR zich meer dan ooit bereid om een heus Europees cultuurhuis te worden.

Net als de voorgaande jaren bleek de aanpak van BOZAR doeltreffend op verscheidene vlakken: BOZAR kon steunen op een sterker uitgebouwd artistiek project. Onze instelling sprak veel meer partners aan en kan terugvallen op uitgebreidere netwerken. We streven er ook voortdurend naar om cultuur op de politieke agenda te plaatsen met het oog op meer geloofwaardigheid binnen de culturele sector, zowel in België als

EEN DUIK IN DE EUROPESE CULTUUR MET EEN KRITISCHE BRIL MET MEER DAN 40 PARTNERS UIT MEER DAN 20 LANDEN

het buitenland. Door onze internationale projecten konden we het aantal uitwisselingen, gezamenlijke creaties en dialogen tussen artiesten en culturele spelers optrekken, en de band met onze partners verder aanhalen.

EUROPESE PROJECTEN, BIJ BOZAR EN BUITEN DE MUREN VAN HET PALEIS

Om een dergelijke ambitie na te jagen, kon BOZAR net als de voorgaande jaren een groot aantal internationale projecten op het getouw zetten, vaak met de steun van de Europese Unie of andere diplomatieke partners.

Via onze Europese projecten hielpen meer dan 40 partners uit meer dan 20 landen BOZAR - binnen en buiten Europa - om met een kritische bril in de Europese cultuur te duiken en deze projecten vanuit diverse hoeken te benaderen: de hedendaagse herwaardering van modern erfgoed (project 'Artists in Architecture. Re-Activating Modern European Houses'), de artistieke creatie tussen Oost en West sinds de Koude Oorlog (project 'Trauma & Revival - Cultural relations between Eastern and Western Europe'), de dekolonisatie van culturele praktijken (project 'Disothering - Beyond Afropolitan and Other Labels'), de interculturele dialoog in Afrika (project 'Culture@Work - Promoting the Public Value of Intercultural dialogue for Social Cohesion in Urban Africa' die 15 projecten in Africa steunt), de dialoog met jongeren om burgerschap met een creatieve insteek aan te wakkeren (Erasmus-project met Next Generation, Please!), de herdenking van de onafhankelijkheden van 1918 (project 'Remembering 1918: European Dreams of Becoming Modern'), muziek als

spreekbuis voor de jeugd (project 'Big Bang - Adventurous Music Project for Children'), hedendaagse muziek en de uitdagingen voor het publiek (met het project 'Rostrum+') of de dialoog tussen wetenschap, technologie en kunst (project 'STARTS Prize').

Dankzij die samenwerkingsverbanden slaagde BOZAR er niet alleen in eigen activiteiten te financieren, maar ook de organisatie van internationale artiesten-residenties in het buitenland te steunen, of zijn schouders te zetten onder tentoonstellingen, workshops, rondetafelgesprekken en publicaties over de grenzen heen. Zo kon BOZAR zijn aanwezigheid in heel wat landen versterken.

DE TOENADERING TUSSEN CULTUUR EN POLITIEK

Parallel aan de artistieke visie van Europa die BOZAR uitdraagt, ziet het Paleis het als zijn taak om de politieke wereld te sensibiliseren voor de grote uitdagingen waar het Europese artistieke landschap voor staat, om beleidsmakers te helpen een geschikter beleid te voeren.

In het najaar van 2018 ging BOZAR met diverse partners in zee om uiteenlopende cultuurexperts en -organisaties (muziek, beeldende kunsten, podiumkunsten, architectuur enz.) samen te brengen om een gezamenlijk standpunt in te nemen inzake de brexit en de culturele uitdagingen die ermee gepaard gaan in Europa. Enkele maanden eerder vloeiden uit een andere workshop met deskundigen, georganiseerd door BOZAR en de EU, aanbevelingen voort ten gunste van de culturele samenwerking tussen de EU en de lan-

den van de Oostelijke Partnerschap (Armenië, Azerbeidzjan, Wit-Rusland, Georgië, Moldavië en Oekraïne).

HET BELANG VAN NETWERKEN

De Europese en internationale roeping van het Paleis voor Schone Kunsten zou niet zinvol zijn zonder een nauwe samenwerking tussen Europese en internationale culturele netwerken: de European Festivals Association, Europa Nostra, de European Concert Hall Organisation, de International Music Council, Culture Action Europe, ENCATC, het Cultural Diplomacy Platform (EEAS), EUNIC, More Europe, het European Early Music Network, de instellingen van de EU en tal van agentschappen van de Verenigde Naties.

CONCLUSIES

Het is duidelijk dat de Europese en internationale activiteiten van BOZAR in 2018 hebben bijgedragen tot de geloofwaardigheid van de instelling als platform voor artistieke evenementen en burgers die een band hebben met de Europese instellingen of andere Europese organisaties.

Via bilaterale en multilaterale acties, opgezet in samenwerking met zijn partners, wil BOZAR de ambities van een hele sector en de culturele streefdoelelen van België en zijn gemeenschappen naar een Europees en internationaal niveau vertalen. Het Paleis voor Schone Kunsten neemt op die manier een almaar stevigere positie in als Europees cultuurhuis van de 21e eeuw.

JEAN GLIBERT
PEINTRE EN BÂTIMENT

1.232.310
BEZOEKERS

27%
BEZOEKERS TENTOONSTELLINGEN - 27 JAAR

20%
BEZOEKERS TENTOONSTELLINGEN + 67 JAAR

ACTIVITEITEN

450
+ SAMENWERKINGEN

225 MUZIEK
239 CINEMA
50 THEATER
31 LITERATUUR
54 AGORA
328 HOSTED EVENT
98 BOZAR LAB
90 AUDIENCE ENGAGEMENT
& MORE

100
+ LANDEN

HIGHLIGHTS 2018

MUZIEK

PHILADELPHIA ORCHESTRA & HÉLÈNE GRIMAUD

De razend populaire Hélène Grimaud vierde haar terugkeer naar België met een van de grootste pianoconcerti (Brahms) met een van de grootste orkesten (Philadelphia Orchestra) onder leiding van een van de grootste dirigenten (Yannick Nézet-Séguin). BOZAR op zijn meest spectaculair.

WYNTON MARSALIS & JAZZ AT LINCOLN CENTER ORCHESTRA

De grootste big band ter wereld bij BOZAR voor een unieke double bill : een concert voor een uitverkochte zaal Henry Le Boeuf op zondagavond, en de volgende dag een interactief concert in dezelfde zaal, dit keer gevuld met scholieren secundair onderwijs - onder leiding van levende legende Wynton Marsalis!

UTOPIA, HANDMADE BELGIAN POLYPHONY

In het kader van de tentoonstelling over de Brusselse caravagist Theodoor van Loon trok BOZAR twee avonden lang naar Scherpenheuvel. In de basiliek van het bedevaartsoord klonk Vlaamse polyfonie tussen de reusachtige doeken van Van Loons Mariacyclus, met magisch effect.

RUMBA LUMUMBA

Twintig Congolese artiesten van alle generaties op het podium voor een emotionele, explosieve avond rond de inspirerende figuur van Patrice Lumumba en het springlevende erfgoed van de Congolese Rumba.

ORGAN NIGHT FEVER

Het publiek kon vrijuit dansen of languit luieren op de grond tijdens dit eerste evenement in een getransformeerde zaal Henry Le Boeuf - zonder stoelen! Alle aspecten van ons gerestaureerde orgel kwamen aan bod: in duet met een danser-choreograaf of met stille film, of als deel van de gothic postrock-wereld van Anna von Hausswolff.

NUITS SONORES

4 dagen en 3 nachten met meer dan 30 concerten en dj's, debatten en radioshow's, met 20 partnerorganisaties op 15 locaties. Met Nuits sonores slaagde BOZAR erin, in partnership met Arty Farty, de aanstormende lokale scene te eren met een evenement naar haar evenbeeld: divers en barstend van talent.

BOZAR MUZIEK IN CIJFERS

KLASSIEK

196

CONCERTEN

WORLD

62

CONCERTEN

ELECTRONIC

20

CONCERTEN

JAZZ

29

CONCERTEN

WYNTON MARSALIS

HIGHLIGHTS 2018

EXPO'S

FERNAND LÉGER. SCHOONHEID ALOM

Deze prestigieuze retrospectieve in samenwerking met Centre Pompidou-Metz onthulde de Franse schilder als perfecte BOZAR-kunstenaar: veelzijdig, innoverend, met beide voeten stevig in zijn tijd. Léger gooide zich gulzig op verschillende disciplines en onderwerpen, van circus tot communisme, en trok dan ook een divers publiek aan.

SPANISH STILL LIFE

Een juweeltje van een tentoonstelling. Intiem en toch episch, want met 400 jaar aan Spaanse stillevens was dit het grootste overzicht van het genre ooit. Meesters van het stilleven zoals Cotán en Meléndez hingen naast verrassende zijstapjes van beroemde namen als Goya en Picasso.

BEYOND KLIMT. NEW HORIZONS IN CENTRAL EUROPE 1914-1938

Dit overzicht van de explosie aan creativiteit en stromingen in het voormalige Oostenrijks-Hongaarse rijk had als startpunt het einde van WOI en de dood van Klimt en Schiele, maar vertoonde ook heel wat hedendaagse parallellen. Die combinatie maakte deze samenwerking met het Belvédère Wien tot een van de drukst bezochte expo's van het afgelopen decennium!

BOZAR EXPO IN CIJFERS

BEYOND KLIMT

100.827

BEZOEKERS

FERNAND LEGER

67.336

BEZOEKERS

SPANISH STILL LIFE

40.432

BEZOEKERS

HUGO CLAUS

26.708

BEZOEKERS

DIRK BRAECKMAN

22.352

BEZOEKERS

SPANISH STILL LIFE

VELÁZQUEZ, GOYA, PICASSO, MIRÓ, ...

HET SIERT BOZAR DAT HET IN SAMENWERKING
MET DE KONINKLIJKE MUSEA VAN BELGIË VOOR SCHONE
KUNSTEN HET RISICO NEEMT EEN GROTE TENTOONSTELLING
ROND DE BIJNA VERGETEN SCHILDER TE ORGANISEREN.

DE TIJD

THEODOOR VAN LOON

CARAVAGGIST TUSSEN ROME EN BRUSSEL

PASCALE MARTHINE TAYOU

PASCALE'S EGGS - BOZAR ART COLLECTION

INTERNATIONALE SAMENWERKINGEN 97 LANDEN

LID VAN INTERNATIONALE ARTISTIEKE NETWERKEN:
EUROPEAN FESTIVALS ASSOCIATION (EFA)
EUROPEAN CONCERT HALL ORGANISATION (ECHO)
INTERNATIONAL MUSIC COUNCIL (IMC-EMC UNESCO)
CULTURE ACTION EUROPE
EUROPEAN EARLY MUSIC NETWORK (REMA)
ENCATC
EUROPA NOSTRA
CULTURAL DIPLOMACY PLATFORM (EEAS)
CIVICO

SAMENWERKINGEN MET:
EUNIC
MORE EUROPE
EU INSTITUTIONS
AND VARIOUS UN AGENCIES

CO-CREATION: EUROPEAN PROJECTS REALISED IN 2018

GLOBAL CULTURAL EXCHANGE:

- TRAUMA & REVIVAL: CULTURAL RELATIONS BETWEEN EASTERN AND WESTERN EUROPE
- BIG BANG - AN ADVENTUROUS MUSIC PROJECT FOR CHILDREN
- STARTS PRIZE
- TOWARDS 2020: SKILLING MUSICIANS

AND ENGAGING AUDIENCES

- ARTISTS IN ARCHITECTURE. RE-ACTIVATING MODERN EUROPEAN HOUSES
- NEXT GENERATION, PLEASE!
- REMEMBERING 1918: EUROPEAN DREAMS OF BECOMING MODERN
- ENGAGEMENT THROUGH CULTURE IN 1989 AND BEYOND
- NEMOSKVA
- PERFORMANCE BETWEEN 2 SHORES: ARAB ARTISTS IN EUROPE
- DIS-OTHERING: BEYOND AFROPOLITAN AND OTHER LABELS
- INTERCULTURAL DIALOGUE - DEVCO - AFRICA
- ASEM CULTURAL FESTIVAL

ADDITIONALLY, BOZAR'S MULTIDISCIPLINARY AND INTERSECTORAL PROGRAMMING IS CO-CREATED THANKS TO COLLABORATIONS BETWEEN ITS ARTISTIC DEPARTMENTS AND NUMEROUS EUROPEAN AND INTERNATIONAL PARTNERS - WWW.BOZAR.BE

BOZAR CINEMA IN CIJFERS

40162
BEZOEKERS

239
ACTIVITEITEN

80
PARTNERS

HIGHLIGHTS 2018

CINEMA

PALESTINE WITH LOVE

Lezingen, debatten, spoken word, en in het hart van het festival natuurlijk die prachtige en krachtige cinema van de weerstand, met films en documentaires die ertoe bijgedragen hebben dat Palestina vandaag nog steeds op de agenda staat.

CHRIS MARKER. MEMORIES OF THE FUTURE

Niet alleen kon je in de expo rond filmmaker en kunstenaar Chris Marker integraal drie van zijn films bekijken in speciaal gebouwde mini-bioscopen, een heel programma van screenings en gasten onderzocht ook zijn verregaande invloed op hedendaagse filmmakers.

ARE YOU SERIES?

Nog altijd het grootste en enige Belgische festival rond tv-reeksen voor professionals en het grote publiek. De succesvolle editie van 2018 focuste op scenarioschrijven en bracht zowel Belgische (Ennemi public 2, Over Water) als internationale premières (My Brilliant Friend) en prestigieuze gasten als Adam Price (Borgen, Ride upon the Storm).

LITERATUUR

KIRILL MEDVEDEV & NIKOLAY OLEJNIKOV

De rol van Rusland op het wereldtoneel was ook in 2018 een heet hangijzer. In de voortdurende zoektocht van BOZAR naar alternatieve stemmen uit Rusland zorgden dichter-activist Kirill Medvedev en kunstenaar Nikolay Oleynikov voor een memorabel knetterende avond vol meningen, poëzie en muziek.

ÉDOUARD LOUIS & GEOFFROY DE LAGASNERIE

In de VS worden ze "The new French intellectuals" genoemd: Edouard Louis, hét fenomeen van de jonge Franse literatuur ging in debat met zijn goede vriend, de filosoof Geoffroy de Lagasnerie over arbeiders en intellectuelen, literatuur en sociologie.

ANDRÁS FORGÁCH & OKSANA ZABUZHKO

Twée literaire reuzen, de Hongaarse auteur András Forgách en de veelbesproken Oekraïense Oksana Zabuzhko schrijfster nestelden zich in onze thematische lijn '1918, New Horizons in Central Europe' om een andere blik te verschaffen op het voormalige Oostblok.

THEATER & DANS

WELCOME TO IRAN

De Iraanse theaterscene barst er uit haar voegen, privézaaltjes schieten als paddenstoelen uit de grond in Teheran. Genoeg materiaal voor een fascinerend vierdaags theaterfestival in Brussel met vooral jonge, vrouwelijke makers in de hoofdrol.

TAHA

De beroemde acteur Amer Hlehel greep het publiek naar de keel in deze imposante monoloog, geïnspireerd op de Palestijnse dichter Taha Muhammad Ali - een reconstructie van een leven vol hoop, ondanks het verlies van zijn huis, zijn geliefde en zijn vrienden. Een van de vele events in het kader van de Leerstoel Mahmoed Darwish.

JE N'AI PAS ENCORE COMMENCÉ À VIVRE

De iconische Russische theaterregisseur Tatiana Frolova schetste met haar documentair theater een beeld van de huidige malaise tegen de achtergrond van een eeuw epische Russische geschiedenis, aan de hand van intieme ooggetuigenissen, reacties van jonge acteurs, en video's.

AGORA

THE BEST OF THE EUROPEAN THINK TANKS

Deze reeks maandelijks debatten over geopolitieke thema's vanuit een Europees standpunt was een verfrissend schot in de roos. De geselecteerde Think Tanks (allemaal gevestigd in Brussel) wisten keer op keer de klassieke formats te doorbreken met dynamische presentaties vol publieksinteractie.

DIFFERENCE DAY

Dit jaarlijkse evenement rond de persvrijheid palmde ook in 2018 heel het Paleis in, met o.a. cartoonisten uit de Arabische wereld en met een Speaker's Corner voor studenten van VUB, ULB en Erasmus Hogeschool.

DE KLEUREN VAN DE REGENBOOG

BOZAR tekende in 2017 het Manifest "Towards a Bright LGB-TI+ Future" en zette dat engagement in 2018 verder met een nieuwe dag tegen homofobie en transfobie. Met o.a. een getuigenis van de vader van Ihsane Jarfi, vermoord vanwege zijn seksuele geaardheid, en een tentoonstelling en veiling van kunstwerken waarvan de opbrengst naar de Stichting Ihsane Jarfi ging.

KUNSTENAARS EN OPINIEMAKERS UIT VLAANDEREN, WALLONIË EN BRUSSEL ONTMOETEN ELKAAR EN DE WERELD OM TE REFLECTEREN OVER DE DEMOCRATIE – IN DE INTIEME STUDIO OF DE STATIGE SENAAT.

LEZEN, DRINKEN & ETEN

Het Paleis voor Schone Kunsten biedt zijn bezoekers vandaag drie extra diensten aan, namelijk een bookshop en twee horecazaken. Enerzijds is er een kleiner restaurant met een gevarieerde menukaart en anderzijds een gastronomisch restaurant (één ster in de Michelinids sinds 2017).

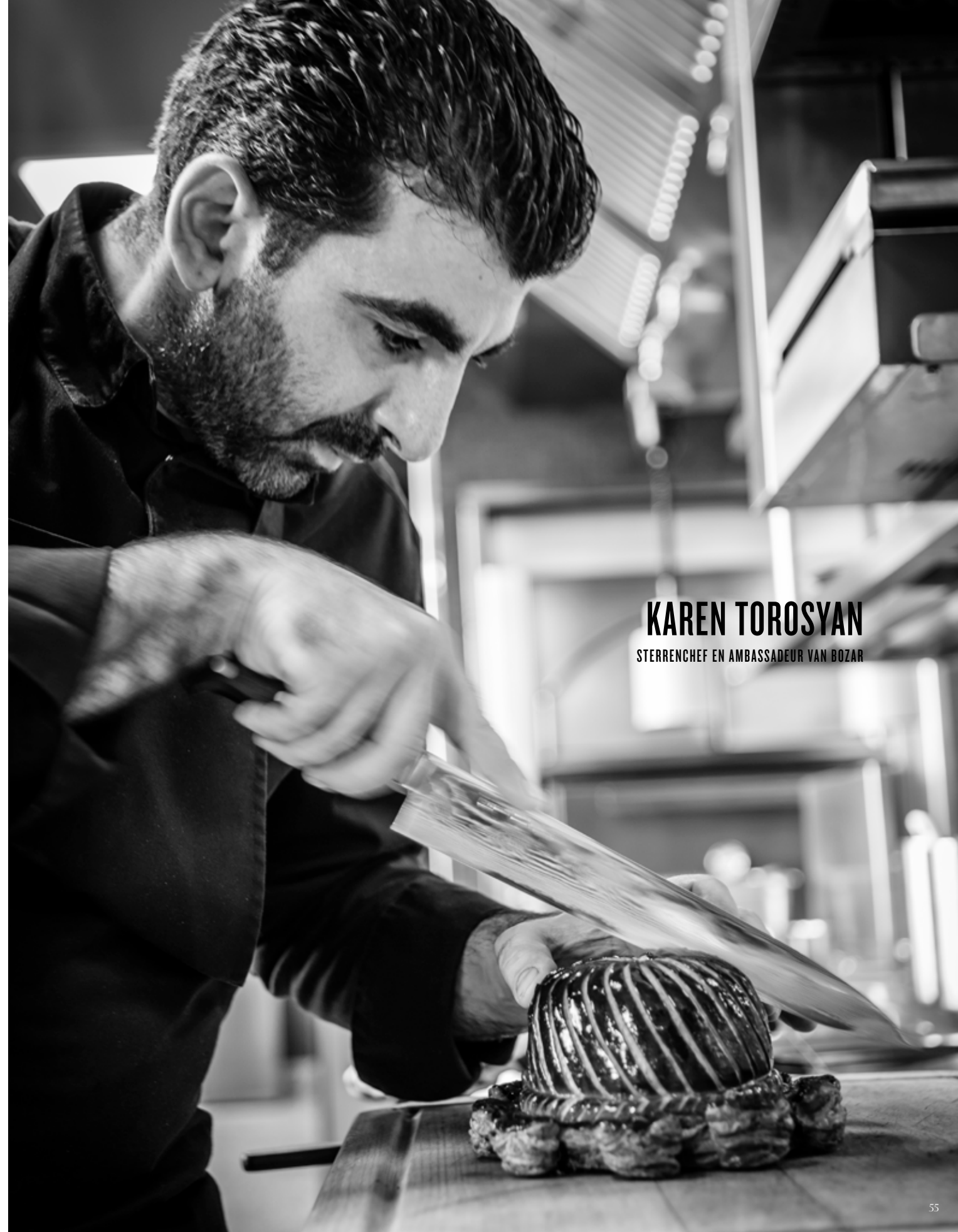
In november 2016 vierde BOZAR de opening van de BOZAR Bookshop in samenwerking met Walter König, een uitgever en erkend vakman in de sector van museumshops (meer dan 40 verkooppunten in Europa, waaronder in Londen, Parijs en Berlijn). De financiële resultaten van 2018 van de BOZAR Bookshop stemmen overeen met de vooruitzichten en stellen het Paleis voor Schone Kunsten gerust gekozen te hebben voor een internationaal gerenommeerde partner. Jaarlijks wordt de BOZAR Bookshop almaar bekender bij de liefhebbers van tentoonstellingscatalogi, hedendaagse kunst- en architectuurboeken.

In het BOZAR Café VICTOR kunnen bezoekers de hele dag door en tot een uur na de voorstellingen terecht. Het aanbod is gevarieerd en kwaliteitsvol, en de prijzen zijn democratisch. De financiële resultaten van 2018 lossen de

verwachtingen van alle partijen in en bevestigen de jarenlange sterke vraag naar dit type horecazaken binnen het Paleis voor Schone Kunsten. Het BOZAR Café VICTOR heeft een capaciteit van 300 personen en onthaalt zowel werknemers uit de Kunstbergwijk voor een gezellige lunch, als bezoekers van het Paleis voor of na een concert, en uiteraard ook bezoekers van tentoonstellingen, studenten en gezinnen. Er wordt voortdurend nagedacht over de geserveerde maaltijden, om ze zo goed mogelijk aan te passen aan de wachtingen van de klanten, maar ook om een link te creëren met de artistieke programmatie van het Paleis.

In 2018 behaalde het BOZAR Restaurant, onder leiding van chef-kok Karen Torosyan, een score van 16,5/20 in de Gault & Millau-gids. Het behoort daarmee tot de top 10 van beste restaurants in België. De financiële resultaten van 2018 getuigen van het dynamisme van het team van het BOZAR Restaurant, dat het tot een absolute must maakt in de Brusselse gastronomiewereld.

Dankzij hun welslagen leveren de drie concessies van het Paleis voor Schone Kunsten een erg positieve bijdrage aan het succes van BOZAR.

KAREN TOROSYAN
STERRENCHEF EN AMBASSADEUR VAN BOZAR

ZAALVERHUUR

Naast de artistieke werking van BOZAR was het Paleis voor Schone Kunsten in 2018 opnieuw de locatie voor tal van externe events, workshops, concerten, lezingen, recepties, performances, filmvoorstellingen enz. Verschillende zalen kregen in 2018 ook een technische update, met o.a. wifi en de nodige voorzieningen voor live-captatie. Dankzij haar unieke locatie en zalen bereikt het Paleis ook steeds een bredere waaier van publiek uit België, Europa en de rest van de wereld.

**BOZAR
BOOKSHOP**
WALTER KÖNIG
UITGEVER BOZAR BOOKS

HET GEBOUW

EEN PAS GERESTAUREERD ORGEL, een parterre zonder stoelen maar met ligkussens en atypische orgelconcerten tot diep in de nacht. De concertzaal Henry Le Boëuf onderging een grondige transformatie voor het Organ Night Fever festival op 15 september. Danser en choreograaf Salva Sanchis ging er in dialoog met organisten Bernard Foucroulle en Yoann Tardivel, het Belgische muziekcollectief B!ndman arrangeerde de wereldberoemde muziek voor koninklijk vuurwerk van Handel voor orgel en de Italiaan Fransco Filidei liet het pas gerestaureerde instrument in dialoog gaan met de landschappen uit de stille film van de jaren '20. Nauwelijks enkele dagen later bracht het Klangforum Wien een nachtelijke mix van moderne muziek terwijl de luisteraars comfortabel op kussens waren genesteld die kris kras over de parterre waren verspreid. En eind september moesten de stoelen al opnieuw plaatsmaken voor een gigantische dansvloer voor Nuits Sonores. De aanpassing van de stoelen van de concertzaal Henry Le Boëuf met een ingenieus rolsysteem bewees meteen zijn nut.

Op amper 6 maanden tijd werden alle zetels op het parterreniveau van de concertzaal uitgerust met dit rolsysteem. Het mobiele rolsysteem werd op nageoeg onzichtbare wijze in de zetels geïntegreerd en heeft geen enkele impact op het zitcomfort van de bezoekers, de akoestische kwaliteiten of de visuele aspecten van de zaal. Met de steun van Beliris beschikt het Paleis voor Schone Kunsten nu over een flexibele, moduleerbare concertzaal, die snel en eenvoudig kan

worden omgevormd tot een vlakke vloerzaal voor een staand of in dit geval liggend publiek.

Nadat het om veiligheidsredenen jarenlang leeg stond, werd het gebouw in de Baron Hortastraat 13 opnieuw ter beschikking gesteld van de operationele diensten van het Paleis voor Schone Kunsten. Dit mooie pand in neoclassicistische stijl dat samen met de ambtswoning van de Vlaamse Minister-President één architecturaal geheel vormt, werd dankzij de financiële steun van Beliris volledig gerenoveerd en voorzien van de nieuwste technieken. En het resultaat mag gezien worden! De elegante neoclassicistische gevel, de prachtige versierde trap en het houten dakgebinte komen weer helemaal tot hun recht. Op de zolderverdieping werd een glazen deurgeheel geïntegreerd met een prachtig panoramisch zicht over de benedenstad en de daken van het Paleis voor Schone Kunsten.

Ondertussen is de Regie der Gebouwen gestart met de systematische vernieuwing van alle elektrische installaties in het gebouw. In de loop der jaren was de elektrische bekabeling in het gebouw een heus klunten geworden. Hoog tijd dus om de verouderde verdeelborden te vervangen, de overbelaste kabelgoten op te ruimen, de onbekende kabels te identificeren en alle kabels met gedegradeerde isolatie te verwijderen. Omdat het gebouw voor de volledige duur van de werken operationeel moet blijven zullen deze complexe werken wellicht nog enkele jaren in beslag nemen.

33.000 M²

4000M² EXPO

3582 ZITPLAATSEN

3000M² OPEN RUIMTE

1312M² RESTAURANTS & BOOKSHOP

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN - VICTOR HORTA 1918
RESTAURATIE: BOUWMEESTER BARBARA VAN DER WEE EN PARTNERS

BOZAR OPEN AIR

COMMUNICATIE, TENDENZEN EN HIGHLIGHTS

IN 2018 werden verdere stappen gezet op de weg richting digitalisering en de communicatieve switch van product oriented naar audience oriented. Daardoor intensifieerde de interactie van BOZAR met verschillende publieken op de sociale mediaplatformen.

De BOZAR app, met o.a. een wayfinding tool voor het gebouw, een kalender en een uitgebreide audiogids voor de expo Theodoor van Loon, werd gratis downloadbaar. Het publiek beloonde de BOZAR-tentoonstelling Brussel is een Plaizier met een Visit Brussels Award voor 'Most Noted Exhibition'. In samenwerking met een andere belangrijke partner, Brussels mediahuis BRUZZ en hun jaarlijkse benefietcampagne 'Brussel Helpt', organiseerde BOZAR met meer dan 150 medewerkers een reusachtige spaghettifeest in de Hortahal. Opbrengst: 2047 euro voor het goede doel en een duidelijke publieke stellingname van BOZAR als sociale partner in de stad.

SOCIAL MEDIA IN 2018

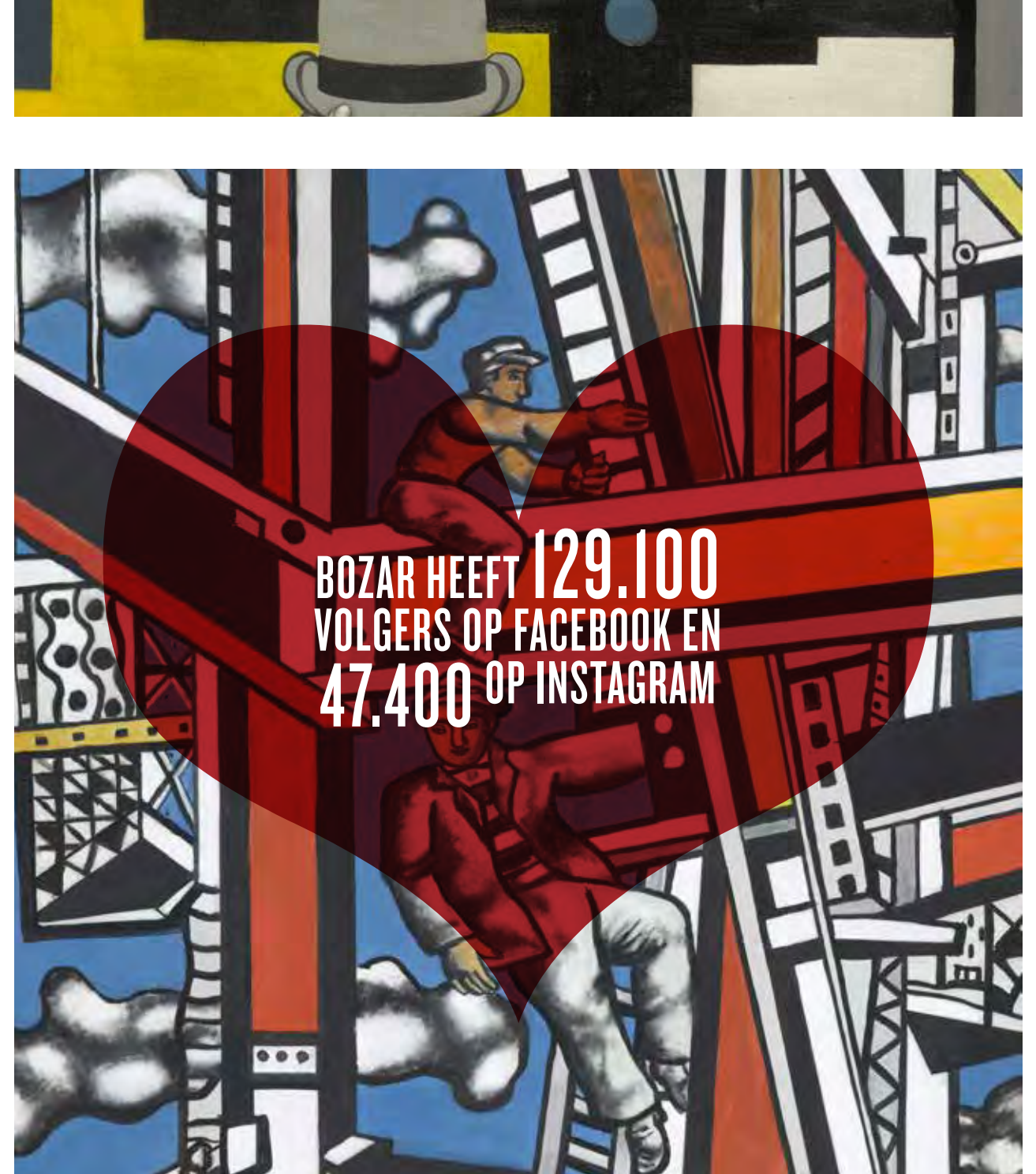
BOZAR is actief op Facebook, Instagram, Twitter, YouTube en LinkedIn. Eind 2018 telde ons videokanaal op YouTube 1380 abonnees. Op LinkedIn volgden 7678 professionals ons nieuwsoverzicht. Het twitter-account kreeg elke maand gemiddeld 150 nieuwe volgers, goed voor een totaal van 35 850. Met momenteel 129 100 likes op Facebook, kunnen we spreken van 1000 tot 1500 nieuwe likers per maand. 47 400 mensen volgden ons op Instagram met een toename van 1200 per maand. In 2018 kende dit sociaal medium de grootste groei, die ook het meest constant was. Op Facebook werden veertien live-video's uitgezonden met in totaal 70 000 views. Het digitale team werd versterkt door een Digital Officer.

ARTISTIEKE SAMENWERKING

Voor de promotie van de tentoonstelling gewijd aan Theodoor van Loon deed BOZAR in 2018 beroep op kunstenaar James Kerr (Scorpion Dagger) om originele animaties te creëren gebaseerd op Van Loons werk. De artistiek interessante en stimulerende beelden hadden als doel de betrokkenheid van het publiek te vergroten. De post op onze facebookpagina die in 2018 de meeste activiteit op gang bracht was één van deze animaties met in totaal 2391 reacties, waaronder 400 shares. Ook het bereik is sterk toegenomen, want 70 275 mensen zagen deze post in hun nieuwsoverzicht. Met deze actie zagen we ook duidelijk een toename van het aantal fans in de dagen na het verschijnen van de post. Een samenwerking die interessante perspectieven opent voor de toekomst.

PERS

Om de evenementen van BOZAR bekend te maken, stuurde de persdienst in 2018 250 communiqués de wereld in, richtte 13 persconferenties in en organiseerde 400 interviews. Dat resulteerde in 4100 persartikels (waarvan 1900 in de internationale pers) en bijna 500 reportages op TV en radio. De internationale markt werd duidelijker getarget in 2018 met persreizen voor buitenlandse journalisten. Ook de regionale pers bleef belangrijk in onze communicatie. Die werd onder meer uitgenodigd naar de Basiliek van Scherpenheuvel voor de opgefriste schilderijen in situ van Theodoor van Loon.

HUMAN RESOURCES

OP 31 DECEMBER 2018 bestaat het totale personeelseffectief van het Paleis voor Schone Kunsten uit 357 medewerkers waarvan 198 met een voltijds contract en 159 met een deeltijds contract. Deze medewerkers vertegenwoordigen 272 VTE. Dit betekent een lichte stijging in vergelijking met 2017. Met betrekking tot het vast personeelbestand werden 37 nieuwe medewerkers aangeworven. Het betreft hier de herinvulling van bestaande functies en de invulling van nieuwe functies in het kader van het sociaal overleg. Hierbij werd organisatorisch rekening gehouden met de impact van het nieuwe arbeidsreglement per 1 januari 2019 en de wettelijke limieten inzake arbeidsduur. Daarnaast hebben we gedurende 2018 afscheid genomen van 10 personen. De vertrekgraad bedraagt 3%.

SELECTIES

Op basis van de 37 opengestelde vacatures werden 2.125 kandidaten opgenomen in de desbetreffende rekruteringsprocedure. In totaal vonden 194 sollicitatiegesprekken plaats, op basis waarvan 124 nieuwe contracten werden afgesloten.

SOCIALE DIALOOG

Tijdens het eerste kwartaal lag de nadruk op de verderzetting van de loonpolitiek. Hierbij werden de voorbije twee jaren twee enveloppes vrijgemaakt van 500.000 € voor de medewerkers met minder dan 10 jaar anciënniteit in BOZAR. Als gevolg van deze loonsaanpassingen en de indexatie verhoogde de jaarlijkse loonkost met quasi 950.000 € (7%) in de periode 2017-2018. De loonsonderhandelingen zullen verdergezet

worden in de komende jaren met prioritaire aandacht voor de lagere loonklassen, rekening houdend met het wettelijk verplichte financiële evenwicht. Naar aanleiding van een sociaal incident in april 2018 werd een motie van wanstrouwen geformuleerd naar de directie. Het eisenpakket en de verwachtingen van de sociale partners werden vervat in de nota aan het Paritair Comité van 20 juni 2018. Hieruit volgde de oprichting van een Speciaal Comité bestaande uit bestuurders van BOZAR en de leden van het Paritair Comité. Op basis van een intern gestructureerd overleg, per afdeling, werden de pijnpunten in de organisatie en het gebrek aan procedures en efficiëntie vastgelegd. De doelstellingen zijn gericht op de verbetering van de organisatie en de werkomstandigheden, de verlaging van de werkdruk en de verlaging van het aantal evenementen. In het derde kwartaal werden de acute problemen op korte termijn aangepakt door de aanwerving van bijkomende medewerkers en de versnelde uitvoering van bijkomende investeringen. Daarnaast werden de structurele problemen aangepakt door de vastlegging van nieuwe procedures inzake de operationele werking, de planning, het meerjarig budget, de besluitvorming en de beslissingsstructuur, het artistieke beleid conform de missie en waarden, de verbetering van de veiligheid op de werkplaats,... Deze structurele reorganisatie zal verder geïmplementeerd worden, in samenwerking met de medewerkers, het Managementteam en de Raad van Bestuur, in de loop van 2019. De structurele sociale dialoog werd tevens hervat in het najaar van 2018.

In december 2018 werd het nieuw Arbeidsreglement door het Paritair Comité goedgekeurd. Het nieuwe arbeidsreglement treedt in werking op 1 januari 2018 en is een belangrijke stap in de optimalisatie en harmonisatie van de werkomstandigheden, conform de wettelijke bepalingen, en waarbij een beter evenwicht tussen privé en werk beoogd wordt.

WELZIJN

In het kader van de opvolging van de psychosociale enquête van 2016 werden verdere stappen gezet inzake de optimalisatie van het welzijn op het werk door de informering van de medewerkers omtrent de psychosociale wetgeving, de verdere activering van de rol van vertrouwenspersonen, de permanente aandacht voor het 'Respect op het Werk' en een verhoogde preventieve aandacht voor grensoverschrijdend gedrag en burn-out. De graad van lang ziekteverzuim daalt tot 2,7%.

COMITÉ PREVENTIE EN BESCHERMING OP HET WERK (CPBW)

Tijdens de quasi maandelijkse vergaderingen van het CPBW zijn verdere stappen ondernomen, op basis van het jaarlijkse actieplan, om het welzijn en de veiligheid van elke medewerker te verbeteren. Specifieke aandacht besteden we aan de uitbreiding van het team en de verduidelijking van de rol van de preventieadviseur en deze van de veiligheidsadviseur (Safety versus Security). De nieuwe Operationeel Adviseur neemt tevens de bevoegdheid van veiligheidsadviseur op. Hij wordt hierin bijkomend ondersteund door een

voltijdse administratieve medewerker. Omtrent de beperking van de overschrijdingen van de maximale wettelijke arbeidsduur (11 uur per gewerkte dag en 50 uur per week) van personeelsleden werden organisatorische maatregelen genomen. We merken een aanzienlijke daling van de medewerkers die werken volgens een gepland uurrooster. Voor de medewerkers met een variabel uurrooster dringt een bewustwording en een mentaliteitsverandering zich op voornamelijk inzake tijdsbeheersing en efficiëntie. Het nieuwe arbeidsreglement zal hier verder toe bijdragen. Globaal daalt het aantal overuren gestaag in diverse departementen. Hierbij wordt ernaar gestreefd om de werkdruk te verlagen en tijdelijke alternatieven te voorzien voor de piekmomenten of periodes.

Bijkomende actiepunten werden uitgewerkt zoals de toepassing van nieuwe wetgeving omtrent versterkt geluid in het Brussels Gewest, de uitwerking van de analyse van de arbeidsongevallen en verbeteringsvoorstellen, de preventie van potentieel gevaarlijke situaties op de werkplaats en de opstart van de werken voor de conformiteit van het laagspanningscircuit van de elektriciteit in het PSK.

ONTWIKKELING

In 2018 volgden de vaste medewerkers van BOZAR in totaal 4.202 opleidingsuren.

De opleidingen vloeien voort uit de functiebehoefte en de drang naar zelfontwikkeling. Daarnaast werden strategische opleidingen georganiseerd met bijzondere aandacht voor coachingtra-

jecten voor leidinggevers én individuele begeleiding voor medewerkers, trainingen inzake klantvriendelijkheid, mediatraining, EHBO-basisopleiding, basiskennis inzake de gehanteerde software programma's en specifieke opleidingen omtrent welzijn op het werk. Taalcursussen blijven een noodzaak voor de medewerkers. 34 medewerkers volgden taallessen Nederlands of Frans, waarvan de meeste lessen in-house gegeven worden tijdens de middag. Daarnaast werden intensieve individuele taalcursussen georganiseerd voor leidinggevers. De taalopleidingen zullen ook in de toekomst verder gezet worden met een specifieke aandacht voor individuele begeleiding. Het pakket aan specifiek-technische opleidingen gerelateerd aan de huidige functie van de medewerker werd tevens uitgebreid met als doel de efficiëntie binnenin de functie uit te breiden, de ergonomie te bevorderen en andere werkmethodes te introduceren.

MOBILITEIT

In 2018 werden verdere maatregelen genomen om de flexibiliteit, de communicatie en de mobiliteit van de werknemers onderling te bevorderen zoals de introductie van flexdeskings voor tijdelijke medewerkers, de overschakeling naar laptop- en smartphone gebruik voor elke medewerker en de uitbreiding van een Bozar-emailadres naar alle medewerkers.

Ter verbetering van de dienstverlening naar de toeschouwers en in het kader van een inclusief beleid willen we, aan lokale én internationale jongeren, groeikansen geven als stagiair of als vrij-

williger. Aan senioren willen we de mogelijkheid geven om hun kennis maatschappelijk ter beschikking te stellen en jonge medewerkers te begeleiden. De inschakeling van vrijwilligers is uitgebreid naar alle departementen en disciplines. Dit resulteert in een stijging met 20% van het aantal vrijwilligers, zijnde gemiddeld 80 personen op jaarbasis. Om de continuïteit te verzekeren werd een structurele samenwerking met de vrijwilligers van de Europese Commissie ondertekend op 19 december 2018. Gedurende 2018 zijn 37 stageplaatsen ingevuld. Dit betekent een stijging van 30% mede door de activering van het Europese Programma Erasmus Plus waarbij de gemiddelde duur van een stage drie tot zes maanden bedraagt. De stagairs worden ingeschakeld op specifieke projecten en begeleid door een interne en externe stagemeeester. Hierdoor wordt een relevante meerwaarde teweeg gebracht zowel voor de stagiair als voor BOZAR. In het kader van de lopende samenwerking en synergie met de andere federale instellingen (De Munt & Belgian National Orchestra) streven we er naar om de onderlinge mobiliteit te versterken en medewerkers groeikansen te bieden. Op basis van het lopende project inzake synergie zullen aanbevelingen naar de voogdijminister geformuleerd worden, inzake de ontwikkeling van een gezamenlijk ICT-platform.

BEYOND KLIMT

NEW HORIZONS IN CENTRAL EUROPE, 1914-1938

FUNDING

Onze financieringsactiviteiten steunen op drie pijlers.

De eerste pijler is die van de Patrons, leden die onze activiteiten steunen met een jaarlijkse bijdrage, een deelname aan culturele reizen en een fondsenweringsdiner. Ze zijn voornamelijk aanwezig op onze concerten en rondleidingen tijdens tentoonstellingen. Ze zijn een belangrijke steun voor het Paleis voor Schone Kunsten.

Een team van twee personen staat in voor de begeleiding van de Patrons, een taak die ze in 2018 met glans hebben volbracht. In 2018 hebben we overigens ons Patrons-ledenbestand uitgebreid en met succes het programma Young Patrons gelanceerd.

Stichtingen vormen de tweede pijler van onze financieringsactiviteiten. Zij helpen bij de financiering van specifieke projecten, die zonder hen onmogelijk zouden zijn.

Het aanscherpen van het professionalisme in de opvolging van de dossiers, de verslaggeving over het gebruik van de toegekende budgetten en de analyse van hun impact heeft ons in staat gesteld een groter aantal stichtingen ervan te overtuigen ons project na project hun vertrouwen te schenken. We stellen vast dat bij onze partners almaar meer aandacht gaat naar projecten rond sociale inclusie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een team van drie

personen volgt een twintigtal projecten op, doorgaans gespreid over verscheidene jaren.

De stichtingen schenken ons hun steun voor drie grote aandachtspunten:

- Erfgoed: investeringen in het gebouw en projecten rond het Belgische artistieke erfgoed
- Sociale cohesie: inclusieve projecten voor kwetsbare doelgroepen
- Europees burgerschap: projecten en debatten voor de jonge generatie Europeanen

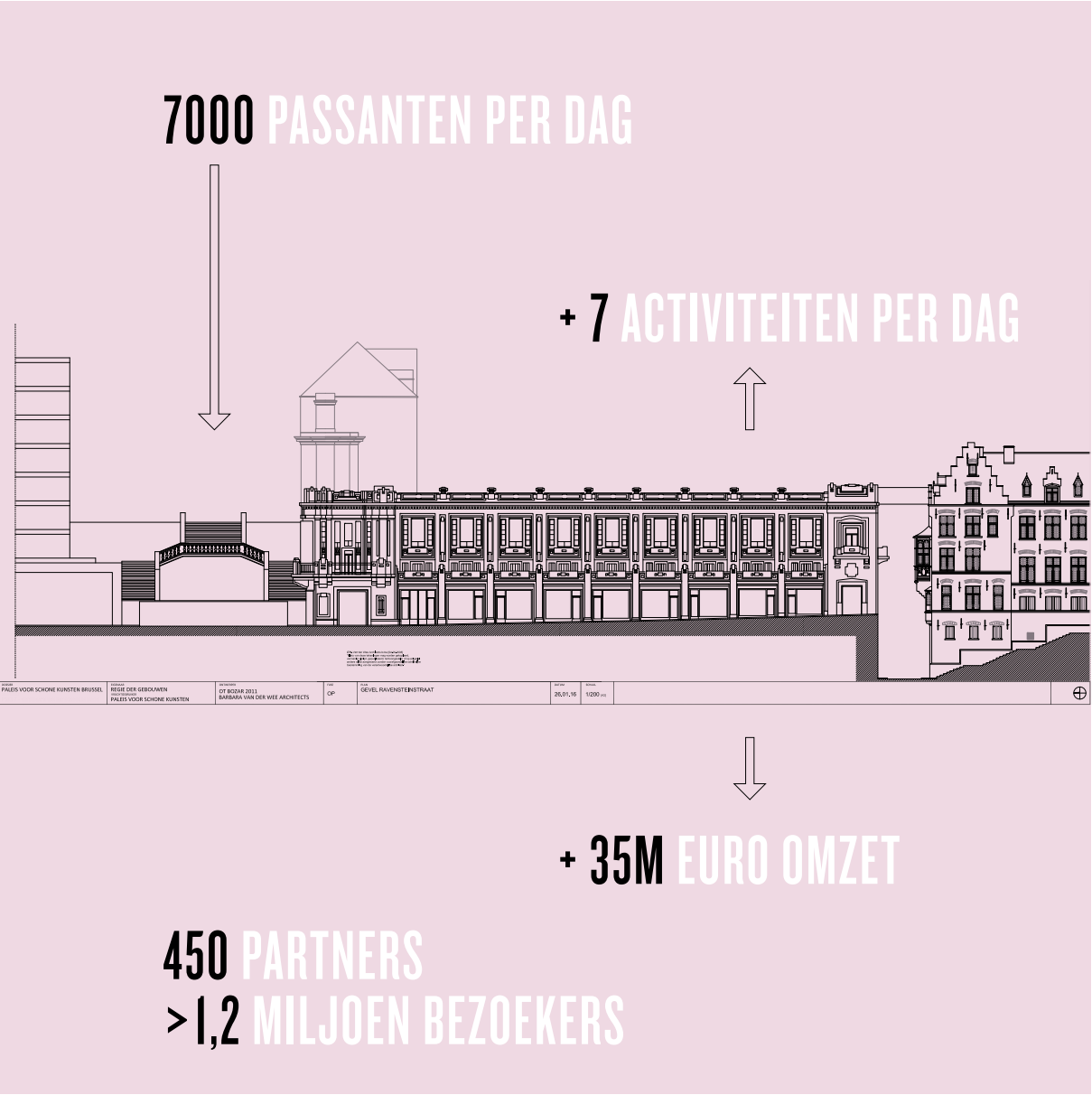
Onze derde pijler, corporate development, telt twee luiken:

De corporate events, met de commercialisering van Business Seats, nocturnes en de verhuur van onze ruimten.

De samenwerkings- en/of sponsoringsovereenkomsten, met de ontwikkeling van duurzame samenwerkingsverbanden die steeds nauwer aansluiten bij de verwachtingen van onze partners. Een team van vier personen leidt die activiteiten in goede banen. Het aantal partners van BOZAR neemt gestaag toe sinds het team begin 2018 werd versterkt.

In totaal brengt het departement Funding zo'n vijf miljoen euro opbrengsten in het latje voor het Paleis voor Schone Kunsten.

BOZAR IN CIJFERS

PARTNERS

De NV Paleis voor Schone Kunsten is een federaal huis dat samenwerkt met de grote Belgische en internationale kunstinstellingen, maar ook met kleinere structuren over de verschillende disciplines heen. Coproductie en overleg liggen aan de basis van ons samenwerkingsmodel (meer dan 400 culturele partnerships per seizoen). BOZAR slaagt er in om samen met de partners een programma samen te stellen dat zich op een zinvolle manier inpast in het brede Belgische en Europese kunstenlandschap.

Bij het tot stand brengen van het artistieke programma waakt BOZAR erover dat het programma bijdraagt tot de Europese en internationale uitstraling van het federale België, de Gemeenschappen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals gestipuleerd staat in de beheersovereenkomst. Als federale culturele instelling knoopt de NV Paleis voor Schone Kunsten vanop de Brusselse Kunstbergwijk nauwe banden aan met onze federale collega's.

- Belgian National Orchestra en de Munt: met de 2 andere Belgische federale instellingen werkt BOZAR op een structurele manier samen. Deze samenwerking beperkt zich niet tot coproducties, maar werd uitgebreid met kostenbesparende maatregelen zoals een gedeeld ticketingsysteem.
- Musea en Wetenschappelijke instellingen: Ook de federale wetenschappelijke instellingen zijn belangrijke artistieke partners van BOZAR, waarbij vooral met de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika en Koninklijke Bibliotheek op frequente basis wordt samengewerkt. Andere culturele partners in Brussel met wie we doorheen de jaren een nauwe band hebben opgebouwd zijn o.a. CINEMATEK, Europalia, Ars Mu-

sica, het Klara- Festival, Moussem, Wiels, Botanique, Les Halles, Flagey, Kaaitheater, KVS, Théâtre National, Kunstenfestivaldesarts, AB, A+, Passa Porta, de VUB en ULB, de VRT en de RTBF.

Vanuit Brussel, hoofdstad van Europa, bouwt BOZAR aan een sterk Europees netwerk als lid van o.a. de European Concert Hall Organisation (ECHO), het Réseau Européen Musique Ancienne (REMA), de European Festival Association (EFA), het Europese consortium rond de STARTS Prize (samen met Waag Society en Ars Electronica) en het Cultural Diplomacy Platform (samen met het Goethe Institut, Institut français, British Council, EUNIC Global en de European Cultural Foundation), Culture Action Europe en Europa Nostra.

OVERHEIDSPARTNERS

Federale Overheid
Vlaamse Gemeenschap
Fédération Wallonie-Bruxelles
Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Vlaamse Gemeenschapscommissie
Commission communautaire française
Europese Commissie
Europees Parlement

INSTITUTIONELE PARTNERS

Nationale Loterij
Nationale Bank van België
FPIM

STRUCTURELE PARTNERS

BNP Paribas Fortis
Deloitte

BEVOORRECHTE PARTNERS

Denys
Engie
Interparking
Proximus
Piano's Maene
Degroef Petercam

MEDIAPARTNERS

Knack
Le Vif / L'Express
BRUZZ
Le Soir
Musiq3
La Première
De Standaard
Klara
Canvas
BX1

STICHTINGEN

4 Pforten Stiftung
Anna Lindh Foundation
CERA COOP
EurOcean Foundation
European Cultural Foundation
European Foundation Centre
Evens Foundation
Fondation Arthrose
Fondation Benoit
Fondation Ceci n'est pas une Crise
Fondation Engie
Fondation Futur 21
Fondation pour la Poésie
Fonds Baillet Latour
Fonds National Recherche Scientifique
German Marshall Fund
Konrad Adenauer Stiftung
La Caisse Congé du Bâtiment
A.G. Leventis Foundation
Olivia Hendrickx Research Fund
The Open Society European Policy Institute
Open Society Foundations
P&V Foundation
Pro Helvetia
Mikhail Prokhorov Fund
Stavros Niarchos Foundation
The Wake Up Foundation
Vladimir Potanin Foundation

PROMOTIONELE PARTNERS

Eurostar, Thalys, NMBS B-Dagtrips, Toerisme Vlaanderen, Visit.brussels, Brusselse

Museumraad, Touring, FNAC, FED+, Touroperators en hoteleigenaars, Artikel 27, JAP, VSOA-SLFP, Brussels Airlines, VTB-Kultuur, PlusPas, OKO, Davidsfonds, Liberale vrouwen, Brussels Summer Festival, Couleur Café (Hit the City), Plus Magazine, PlusPas, Femma, SoBrux ville de Bruxelles, ...

INSTITUTIONELE CULTURELE PARTNERS

Bilateral embassies in Brussels European Representations in Brussels
National Cultural Institutions: EUNIC Global, Goethe Institut, Institut français, Instituto Cervantes, Istituto Italiano de Cultura, IFA, Czech Centre, Romanian Cultural Institute, Finnish Cultural Institute, Danish Cultural Institute, British Council, Polish Institute - Cultural Service of the Embassy of the Republic of Poland in Brussels, Camoes Instituto da Cooperacao e da Lingua Portugal
Educatieve partners, VUB, ULB, Erasmus Hogeschool, LUCA School of Arts, La Cambre, KU Leuven, L'INSAS, Art 27, Paspatoe, VGC Onderwijs, ...

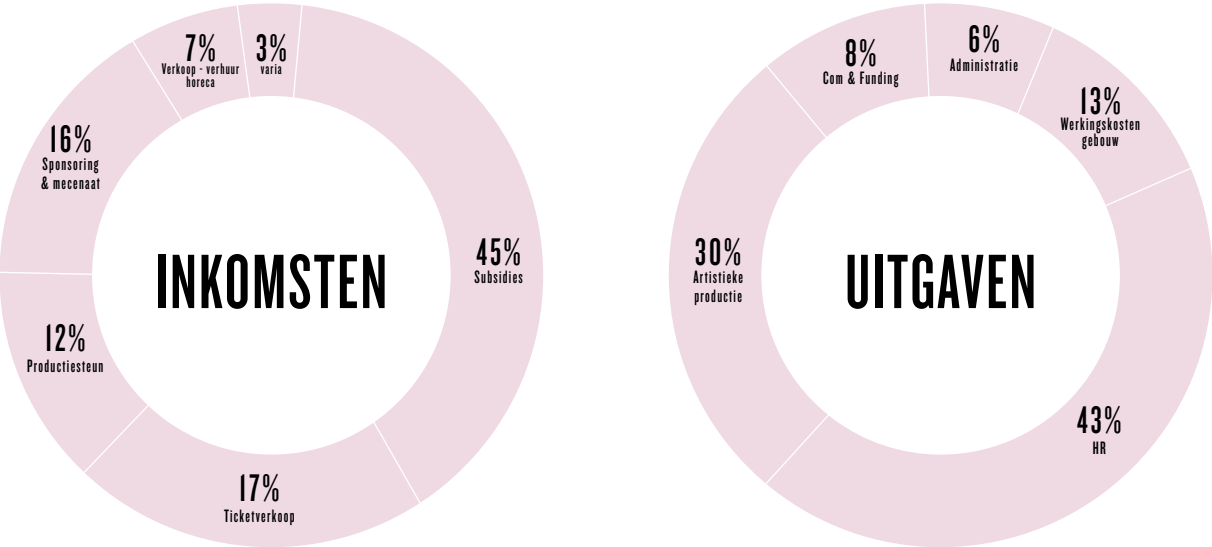
CULTURELE PARTNERS

National Museum in Krakow, Royal Museum for Central Africa Tervuren, Musée Picasso Paris, Design Vlaanderen, vzw Jonge Belgische Schilderkunst, Tate Liverpool, Interarts, Royal Library of Belgium, Europalia, M HKA, BPS22, Belgian National Orchestra, La Monnaie, Klarafestival, Flagey, Brussels Philharmonic, Ars Musica, Moussem Nomadisch Kunstcentrum, ECHO, Kunstcentrum deSingel, Flat Earth Society, Greenhouse Talent, Piano's Maene, Brussels Conservatoires, NT-Gent, Ruhrtriennale, Jeugd en Muziek Brussel, Jeunesses Musicales de Bruxelles, Steinway & Sons, Philharmonie Luxembourg, Gewandhaus zu Leipzig, Le Manège. Mons, Musiques Nouvelles, Concertgebouw Brugge, Opera de

Lille, Muziekkapel Koningin Elisabeth, Orchestre Philharmonique Royal de Liège, Theatre du Tilleul, Konzerthaus Berlin, Brussels Jazz Orchestra, TivoliVredenburg, Organisatie Oude Muziek Utrecht, Koninklijk Conservatorium Antwerpen, 1001 valises, Ricercar Consort, Intenationale Muziekwedstrijd Koningin Elisabeth, UFA, Bertelsmann, Argos, CINEMATEK, Dissent Belgique!, EBU, HBO, JAP, VAF, Centre du Cinema et de l'Audiovisuel, IMAJ, Fondation Boghossian, CCLJ, ISELP, L' Alliance Française, L' ERG, Channel 4, Centre du Film sur l'Art, UNRIC, Korean Film Centre, Parlement Europeen, UNRIC (United Nation Regional Information Centre), ABC Distribution, Alternative Films, Bardafeu, Cineart, EOne, Imagine Film Distribution, Lumiere, Numero Zero, Paradiso, Remain In Light, Septembre Films, Sony Pictures, Festival International du Film de Namur, FilmFest Gent, Brussels Short Film Festival, Off Screen, Be Film, Millenium Festival, Korean Film Festival, Festival International du Film de Bruxelles, Festival du Film sur l'Art, Le Festival du film méditerranéen , Aflam Film Festival, Mooov Festival, Afrika Film Festival Leuven, Pink Screen, Courtisane, Alterego, Auguste Orts, CVB, Derives, GSARA, Inti Films, Man's Film, Michigan, Off World, Savage Films, Versus Production, Bah Voyons, 1001 Valises, Un Soir, Un Grain, Les Machins, Atis Theatre, Le Groupe Sanguin, Rideau de Bruxelles, Collectif Travaux Publics & Theatre des Tanneurs, De Roovers, Kunstz / Sachli Gholamalizad, Tristero, Dirty Deal Teatro, Ruhrtriennale, NTGENT, ASKO/SCHONBERG-ENSEMBLE, Divadlo Astorka, Korzo '90, Koninklijke Vlaamse Schouwburg - KVS, Theatre National de la Communauté Wallonie Bruxelles, Paard Van Troje, Tropismes Librairies, Waterstone's, ZKM | Center for Art and

Media Karlsruhe , Cooperation Education Culture asbl - CEC, Mo* , Mondiaal Magazine, 11.11.11. Vzw, Read My World, Gutenberg Buchhandlung, Prometheus/Bert Bakker, transposie, maelstrOm, Midis de la Poesie, Sonalitte, Poeziecentrum vzw - Poeziekrant, hartbovenhard, MDRN, nY, Vlaams Nederlands Huis deBuren, PEN Vlaanderen, Pen Francophone de Belgique arts & culture - Musk - Ecole intégrée, Mangji, Jeunesses musicales, Jeugd en muziek, OPRL, Lasso, Vitamine C, visit.brussels, Musea, Koren, Amateursector, Europese dimensie 'Singing cities', Koor & Stem, A Coeur joie, Sing Along, Winterpret, Intersongs, Equinox, ECHO & Rising stars, la Monnaie, NOB - BIG BANG, Jeugd en Muziek - Jeunesses Musicales, ReMuA, OPRL, ICTUS Zonzo Compagnie, CBAI, Huis van het Nederlands, Korei, Democratische dialoog, Hogeschool Odyssee, Full Circle, VGC, COCOF, Belgische orkesten, Lasso, Zinnema, Art 27, Fonds Vrijetijdparticipatie, Brusselse Museumraad, OKO, MOOSS, Film'on, Canon Cultuurcel, JAP, JM's, Vitamine C, Ictus, CBAI, Forum voor Amateurkunsten, Centre d'expression et de créativité Visit.Brussels, Zinnema, Globe Aroma, Klein Kasteeltje, Hogescholen Leuven, Brussel en Gent, Circus zonder handen, ECHO, YEAD

FINANCIEEL OVERZICHT

MEMBERS OF THE BOARD

Chairman: Graaf Etienne Davignon
Members: Michel Praet, Marleen Van Waeyenberge, Geertrui Windels, Jan Cornillie, Jean Courtin, Antoine Drzymala, Henri Simons, Marc Blanpain, baron Jean-Pierre de Bandt en Marie-Paule Quix

AUDITCOMITÉ
Michel Praet, Geertrui Windels, Jean Courtin, Marc Blanpain en aandeelhouders

MANAGEMENT

CEO – Artistic Director: Ridder Paul Dujardin
Financial Director: Jérémie Leroy
Operations Director: Albert Wastiaux
Exhibitions Director: Sophie Lauwers
Music Director: Ulrich Hauschild
Human Resources Director: Ignace De Breuck
Secretary General: Didier Verboomen
Head of Cinema: Juliette Duret
Head of Artistic Policy Development: Anna Vondracek
Head of Marketing and Communication: Sandrine Demolin
Commercial Manager: Luc Préaux
ICT Manager: François Pettiaux
Investments, Security & Archives manager: Stéphane Vanreppelen
Facility Manager: Guillaume Creusat
Logistics Manager: Rudi Anneessens
Audience Engagement Manager: Tine Van Goethem
Public Services Manager: Matthieu Vanderdonckt
Box Office Manager: Chantal Matthys
Planning Manager: Cédric Orban

COMMISSIONERS
Marc Boeykens, Florence Lepoivre en Rika Denduyver

AUDITORS
Pierre Rion en Vital Put, raadsheren van het Rekenhof
Bernard de Grand’Ry (RSM Belgium) en Olivier Declercq (KPMG)

SHAREHOLDERS
The Federal State (67%) & FPIM (SFPI in FR) (33%)

COLOFON
Coördinatie en eindredactie: Thomas Vandemeulebroucke
Concept en vormgeving: Iris Rombouts - Image Boulevard
Redactie: Johan De Smet, Kurt De Boodt, Karl Van den Broeck, Frédéric Meseeuw, Luc Préaux, Elie Jesuran
Anne Malmendier, Elke Kristoffersen, Ignace De Breuck, Sam Deckmyn
Nalezen teksten: Johan De Smet, Lotte Poté, Olivier Boruchowitch, Maarten Sterckx
Fotografie: Caroline Lessire, Iris Rombouts, Alexander Shapunov, Yannick Sas, Sarah Bruyninckx, Yves Gervais, Gaetan Miclotte

Dit jaarrapport is beschikbaar in het Nederlands, Frans en Engels.
Verantwoordelijke uitgever: Paul Dujardin

BALANS (X1000€)

	2018	2017	2016
VASTE ACTIVA	40.125	36.862	36.885
VLOTTENDE ACTIVA	21.285	24.296	15.186
TOTAAL ACTIVA	61.410	61.158	52.068
AFSCHRIJVINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR EN VOORZIENINGEN	4.808	5.228	5.433
AFSCHRIJVINGEN OP MEER DAN ÉÉN JAAR	12.840	11.695	12.004
EIGEN VERMOGEN	43.762	44.235	34.630

RESULTAATREKENING (X1000€)

	2018	2017	2016
VERKOOP EN PRESTATIES	35.580	30.702	32.092
WAARVAN FEDERALE STEUN	12.583	12.439	12.277
PERSENEELUITGAVEN	14.522	13.819	13.947
NETTORESULTAAT	-19	-27	-67

